

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaadja a kéziratokat vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 6.

Egy kis összehasonlítás.

(P.) A pluralitás ellen a szociálista és a nemzetiségi apostolok tudvalevőleg a külföld itéletére apellálnak; sőt külföldi agitátorokat is hoznak ide, hogy segítsenek nekik felizgatni a könnyen-hívó népet és félreverti a harangokat. Ezzel szemben legyen szabad nekünk is a külföldi példákra hivatkozni, s egy kis összehasonlítással bebizonyítani, hogy a tisztelt apostolok rossz uton járnak, mikor a külföldre szaladgálnak szószólásért és argumentumokért.

Itt van először is a szomszéd Ausztria, ahonnét épp az imént járt nálunk néhány nagyszajú szociálista képviselő, akik kigyót-békát kiáltottak Andrássy reform-tervezetére, s feudálisnak, reakciónak, jograblásnak és hasonló jóknak minősítették azt.

Bizony okosabban tették volna a jó osztrák szomszédok, ha a maguk szemében meglátták volna a gerendát, a helyett, hogy a más szemében keresték a szálkát. Mert Ausztriában meg van ugyan az egyenlő szavazati jog, de nincs meg az egyenlő választási jog. Az osztrák uralkodó osztályok és néptajok ugyanis

a kerületi beosztással a maguk javára egészen illuzoriussá tették az egyenlő szavazati jogot, s amit az egyik kezükkel adtak a nekik nem tetsző elemeknek, azt a másik kezükkel gyorsan visszacsenték, amint szépen kitűnik az a következő statisztikai adatokból:

A választó kerületek között sem a lélekszám, sem a választók száma tekintetében nincs arány. Van olyan kerület, ahol 14 ezer és van olyan, ahol 105 ezer lélekre esik egy képviselő; s az egyik kerületben 6—8 ezer, a másikban 18—20 ezer választó ad egy mandátumot; sőt nagy számmal vannak olyan kerületek is, ahol ily módon 6—8 embernek. És ez az aránytalanság nem szórványosan fordul elő, hanem sűrűn és nem a véletlen műve, hanem tendenciózus fufangosság.

Ennek következménye aztán, hogy a szándékosan háttérbe szorított ruhén nép csak 33 képviselőt választ, pedig a népesség aránya szerint 72 képviselőt kellene választania. Sőt éppen a szociálistákkal az a kázus történt, hogy a képviselői mandátumoknak csak a 22 százalékát kapták meg, holott a munkásszavazatok aránya szerint 61 százalékra számíthatnának. És ezek az emberek ahelyett, hogy a maguk háza előtt sepregetnének, s a saját sérelmeiket hány-

torgatnák, ide jönnek izgatni és a magyar nép feje fáj nekik, noha maguk mondják, hogy Andrássy tervezete szerint az összes szavazatoknak 36 százalékát teszi a munkásszavazatok száma s így, ha a »nép« fogalma alatt a munkásszót értik, akkor nálunk bőkezűen megadják a »jogot a népek.«

Csak egy kis elfogulatlanság kell hozzá, s ebből az összehasonlításból mindenki meggyőződhet egyfelől arról, hogy mennyire rosszhiszemű és szemérmetlen az osztrák szociálisták agitációja nálunk; másfelől pedig arról, hogy tulajdonképpen Ausztriában is meg van a pluralitás. csakhogy ott alattomos módon álarc alatt lappang, mert amíg a valóságban egyes vidékeknek és néptörzseknek kétszeres, sőt többszörös választási jogot biztosít más vidékekkel és néptörzsekkel szemben, addig papiroson az egyenlő szavazati joggal nagyképködik.

Azonban nézzünk szét Európa más államaiban is. Nem szólunk most bővebben Belgiumról, mert már nem egyszer hivatkoztunk rá, hogy Belgiumban hosszabb idő óta életben van a pluralitás, s Belgium jólétben él, gyarapodik, hatalmasan fejlődik és virágzik mellette, s az ottani szociálisták — pedig ott óriási tömeget képeznek — nem ütnek világra szóló lármát miatta. Hanem itt van még

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Légyvárad.

Irtá: Camille Méchant.

Paul Vermont, a közmunkaügyi miniszterium kishivatalnok és felesége, Madalénie röviddel ezelőtt módosított könnyelmű vásárlásba bocsátkoztak. Tudniillik egyik sétájuk közben egy frankért jótékony sorsjegyet vásároltak. A főnyeremény egy millió és az asszony éjjel-nappal csak erről a millióról ábrándozik. Ma van a húzás napja. Mikor férje elment hazulról, az asszony szívére kötötte, hogy sorsolási jegyzéket okvetlenül hozzon magával és mikor öt óra körül hazaért, ez volt az asszony első szava: »No, itt van!«

Paul: Micsoda?

Madeleine: Hát a jegyzék!

Paul: Jegyzék? Nincs, nem hoztam.

Madeleine (bosszusan): No persze! Csak egyszer kérjen az ember valamire!

Paul: De hát mit akarsz? Már olyankor szeretnéd, mikor még meg se jelent?

Madeleine: Istenem! Hisz elég idejük van

az embereknek, hogy ilyen hitvány jegyzéket kinyomassanak! . . . Különbem mi újság? . . .

Paul: Újság? Nálunk a hivatalban? Oh, nagyon sok . . . Duvalnak ikrei születtek. Toupe új kalapot vett. Igazgatónak kicsikéje egész éjjel nem hagyta aludni apját, meg az anyját. Körét evett tegnap, elrontotta a gyomrát . . . Én meg, én meg fáradt vagyok, mint a kutya. (Leül).

Madeleine (szintén leül, szünet): Mondd csak, ha megnyernők a főnyereményt?

Paul: Ugyan, hagyj nekem békét. Érdekes! Ti asszonyok mind egyformák vagytok. Képzeldőtök, hogy amit szeretnétek, az mindjárt valóra is válik! (Gondolkodik.) Megvettem a sorsjegyet, csupán a te kedvedért, mert már egy álló hónap óta nem hagytál békémet. Tessék. Hónap sous-t tisztára a sárba dobtam! De nem teszek azért szemrehányást, csak kérek, ne építs légyváradat. Vagy különben építs, amennyit tetszik, csak nekem hagyj békét!

Madeleine: De hogy mondhatz ilyet? Csak nem akarsz elhítni velem, hogy azzal a határozott szándékkal vetted a sorsjegyet, hogy semmit se nyerj, vagy abban az erős

meggyőződésben, hogy pénzedet kidobod az ablakon?

Paul: Pedig úgy van!

Madeleine (határozottan): Így még rosszabb rád nézve!

Paul: Hogy-hogy?

Madeleine: Hogy-hogy? Hát akkor egész egyszerűen elment az eszed.

Paul: No hallod, egy kissé udvariasabb is lehetnél . . .

Madeleine (nyomatékkal): No persze, hogy elment az eszed. Hallod, elment az eszed! Mert . . . Csak megengeded, hogy ilyen alkalommal mindig nyer valaki, ma az egyik, holnap a másik, no nem? Azt se akarsz talán elvitatni, hogy egy millió a főnyeremény?

Paul: Már hogy vitatnám?

Madeleine (diadalmasan): No hát! Látnod? Miért ne nyerhetnénk mi is úgy, mint ez, vagy amaz? Ugy-e nem tudsz felelni? Mert ha valaki állít valamit, tudja is bizonyítani! Csak Izé urnak, meg Izé asszonynak kedvezhet a szerencse, nekünk nem? (Nekitüzesedve.)

Haas Fülöp és Fiai

es. kir. szab. szőnyeg és butorszővetgyárosok
m. kir. udvari szállítók

NAGYVÁRAD, RAKÓCZI-ÚT (Rimanóczi-palota).

A nagyérdemű vevőközönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek, butorszővetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storkat,

valódi keleti szőnyegek, perzsa-, indus- és smyrna minőségben.

Nagy választékban vannak raktárunkon a Haas-féle Agra és csomózott szőnyegek, melyek a legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarókban, lópokrócokban nagy raktár.

Mérsékelt szabott árak!

Mérsékelt szabott árak.

a híres kulturnép: a német. Ott most egyszerre két államban: Szászországban és Oroszországban reformálják a választási jogot.

Ami Szászországot illeti, ott már kétszen is van a javaslat, még pedig olyan, amely szerint a pluralitás mértéke messze tulszárnyalja azt a mértéket, ami Andrassy tervezetében foglalozik. Ugyanis a szászországi reform értelmi és vagyoni cenzust állít föl, s aki ezt a mértéket megüti, annak a szavazatát négyszeresen számítják, míg a többi választók csak egyszeres szavazati jogot gyakorolhatnak. S ennek az új törvénynek az alapján a helyzet úgy fog alakulni, hogy, habár az összes választók nyolcvan százaléka, tehát majdnem a fél ország szocialista, mégis — miután ők a négyszeres szavazatokban csak 10 százalékkal vesznek részt — előreláthatólag egész Szászországban egyetlen szocialista képviselő se juthat mandátumhoz. S ott még sincs olyan vehemens lárma, mint nálunk, mert a szász nép nemcsak civilizált, hanem józan és okos nép is, amely belátja, hogy az állam kormányzásában a gyepő azok kezébe való, akik szellemi fölényük-nél fogva hivatottak a vezetésre és van mit veszíteniök. Ugyan mit szólnának a mi szocialistáink, ha mi ilyen irgalmatlan módon kizárnók őket az ország sorsának intézésébe való befolyásból? Pedig volna már ezer okunk és alapos jogcímünk azokkal szemben, akik nyíltan nemzetellenes zászlót lobogtatnak.

Poroszországban a reform még csak a kezdet stádiumában van, de a dolog kifejezetten a pluralitás jegyében indul, amit nyilvánvalóvá tesz a német császár és porosz király trónbeszédének az a kijelentése, hogy: »a parlamenti választójogot szervesen kell továbbfejleszteni, a gazdasági fejlettség, a képzettség, a poli-

tikai belátás, s az állam iránti felelősségérzet mértéke szerint.«

Ugyanazon felfogás ez, a melyen Andrassy javaslata fölépült. A reform ellenlábasai tehát ne menjenek se argumentumokért, se ítéletért a külföldre, mert amíg a külföldön szemlátomást csak az elv kezd irányadó lenni, hogy »salus reipublicae suprema lex esto«, addig nálunk a közélet vezetői őszinte jóakarattal iparkodnak összhangba hozni az államérdeket a demokratikus haladás követelményeivel; csak azt nem hajlandók megtenni, hogy a fürdővízzel együtt a gyereket is kidobják.

Kossuth és Sztterényi. Budapesten az utóbbi napokban szélteben-hosszában beszéltek, hogy Kossuth és Sztterényi között valami történt és hogy a két államférfiu között nincs még többé az a szivélyesség, mely viszonyukat mindig jellemezte.

Ezekre a híresztelésekre ma válaszolt a függetlenségi és negyvennyolcas párt hivatalos orgánuma:

— Elterjedt, — írja — a napokban egy rosszindulatu pletyka arról, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter és Sztterényi József államtitkár közt elhidegülés támadt: hogy Kossuth Ferenc már nem tekinti Sztterényit oly bizalmasának, mint eddig. — A pletyka persze még többet is tud, mert a pletyka csodálatos módon hízalja a hazugságokat, s a szószátyárság szárnyain egyre bolondabb formákban repül szerte szét. Hozánk is eljutott ez a pletyka és épp azért vesszük tollhegyre, hogy megakadályozzuk további utjában. Persze, hogy szemenszedett hazugság. Alapja sincs. Nem is volt soha. Nem történt semmi, ami bármily csekély mértékben is megzavarhatta volna Kossuth Ferenc és Sztterényi közt azt a benső viszonyt, mely mellett kezdettől fogva oly nagy eredményességgel munkálkodtak mindketten a kereskedelmi tárca körébe tartozó ügyek terén. Kossuth Ferenc változatlanul nagyra becsüli kitünő munkatársának fényes

tehetségeit, rendkívüli munkabírását s elismeréssel van az iránt, hogy Sztterényi mindig loyaltással és odaadással szolgálja a minisztériumban az ő kezdeményező törekvéseit. Sztterényi József államtitkár pedig változatlan hűséggel, odaadással és szeretettel munkálkodik főnökének, Kossuth Ferencnek intenciói szellemében, amivel kötelességszerűen viszonzozza azt a szeretetet és bizalmat, melylyel Kossuth őt mindig kitüntette. Ennek határozott konstatálásával talán elejét vesszük a további pletykázásnak.

Éz a cáfolat annyira kategórikus, hogy nyomában bizonyára elhallgat a sanda gyanu.

A képviselőház ülése. Justh Gyula a jövő hét keddjére hívta össze a képviselőházat. Az ülésen Andrassy be fogja terjeszteni az új választási reformot. Ezen az ülésen lesz megállapítva a képviselőház munkarendje is.

Andrassy nyilatkozik a választói jogról. Andrassy környezetében már ma délelőtt mondták:

— A király minden fontartás nélkül jóváhagyta a belügyminiszter tervezettét.

Beszélték, — különösen két bécsi lap hirdette, — hogy ez a jóváhagyás csak azért történt meg, mert a kormány ellenszolgálatokat ajánlott föl a királynak, mint például a létszámemelést stb.

Erre vonatkozólag egy néppárti politikus a következőképpen nyilatkozott:

— A szóban forgó bécsi lapok, hogy valahogyan mérges fullánkot eresszenek a kormány álláspontjába, a kormány sikerébe, különböző hangnemben, de azért összehangzóan állítják, hogy a magyar kormány »nem ingyen« jutott ehhez a sikeréhez, sőt állítólag megszabott árt kínált és vállalt érte. — Ebben az árban persze a létszámemelés is szerepel, mint a koronának megadott »ellenengedmény«. Nos, ebből egy szó sem igaz. Ellenben igaz az, hogy az 1906-ban kötött paktum alapján a koalíciós kormány vállalt feladatai közt az utolsó a választási reform. Ha ez a választási reform elkészül, elérkezik az az időpont, amelyben el kell döntenie azokat a kérdéseket, melyek a paktum megkö-

Hát nekünk nincs ugyanolyan joguk hozzá? Nem vagunk éppen úgy itt, hogy...

Paul (nevetve): Mindenesetre itt vagyunk. De mik vagyunk az óriási tömegben? Atomok... Nem, nem... verd ki a fejedből ezt a milliót! Elégedj meg vele, hogy a tied vagyok, szeretlek és... (Magához akarja vonni.)

Madeleine (hevesen eltaszítja): Ah, hagyj nekem békét! Nem lehet veled komolyan beszélni.

Paul (békülékenyen, ő is kezdi építeni felesége légvárát.): Jó, jó, kedvesem! Hisz nem mondom, hogy lehetetlen, de eddig olyan kis szerencsénk volt.

Madeleine (nyakasan): És miért ne lehetne szerencsénk most? Hisz százat, ezret, tizezret lehetne tenni egy ellen, hogy nem mi nyerjük a milliót; de hátha a vaksors így akarja?

Paul (akit szintén megkap ez az idea): ha a vaksors így akarja? (Hátradől a székeben és fölemeli karját, mint a marabut, aki Mohamedhez fohászkodik.) Aztán... igen, aztán nem töröm magamat, hanem bucsut mondok az egész kormányzatnak! Nagy élvezettel nekik ajándékozom ócska kabátomat, pipámat, no meg a havi fizetésem is.

Madeleine: fizetésedet? Kiért? Hisz az az én zsebemben is éppen olyan jól elfér, mint az övékben.

Paul: Te... hisz te megfosztanál eleve nek és holtakat.

Madeleine: Dehogy is! De nem látom be, miért adjunk nekik ajándékot?

Paul: Nem látod be? De én is épp oly kevéssé látom be, hogy én, akinek egy millió

hullott az ölébe, miért menjek 250 frankért koldulni?

Madeleine: (elszontyolodva): Koldulni! Koldulni! Hisz azt a pénzt becsületesen megszolgáltad.

Paul (kis gondolkodás után): Mindenesetre! Ebben igazad van.

Madeleine: Na látod! Abból a 250 frankból megvolna a költözködés!... (sóhajt.) Azt mondod, hogy már jóllaktál a hivataloddal? Én meg azt mondom, hogy jóllaktam ezzel a lakással. Hálószoba, amely sötét, mint az éjszaka, liliputiknak való szalon, meg egy konyha, ennyi az egész. No a konyha, ez ám a non-plusultra! A szolgálót a térfogatához kell szabnom. Nevelsz, pedig úgy van! Szerencse, hogy Françoise-unk sovány, mint a pózna. Juli, Aurélia néni szakácsnője meg se fordulhatna benne. Amellett imádom a tágas, világos szobát, ahol az ember kénye-kedve szerint mozog anélkül, hogy minden pillanatban a butorhoz ütdődnék. A Boulevard közelében egy szép lakás, ez volna kedvemre való. Pompás lenne, ugy-e?

Paul: Hm. Az izlés különböző. Ha egy szempillantás alatt meggazdagodnám, vagy valaki egy millióval ajándékozna meg, én más-képpen fognék a dologhoz. Először is a Boulevard. Utálom az egészet. Ismerem töviről-hegyire. Mikor kicsi voltam, a szüleim minden vasár- és ünnepnapon ezen cipeltek végig. Lökődtek, összeszorítottak, a lábamra tapostak. Később, mint gimnazista, itt szivtam az első cigarettát, itt ittam az első pohár sört. It követtem el fiatalkori bolondságaimat, ez

volt szerelmi kalandjaim színhelye, itt ért az első csalódás — s mindennek tanuja volt a te Boulevardod. Istenem! Oh mennyi cipőt koptattam el a köveztén. És most, mióta nős vagyok, csak tegye ki az ember a lábát, hová cipel a drágalátos feleségem?... Nem, nem, elég volt a Boulevardodból. Friss levegőre áhitozom, falura, a verőfényre, fák és virágok közé. Az én ideálom egy kis kertés házikó a folyó partján, ahol halászni lehet, nem messze az erdőől, amely hemzseg a vadászható vadtól. Az én ideálom a kutyafalka, a tehén...

Madeleine (megborzadva): Tehén! Hisz ez borzasztó!... És mi: akarsz azzal a tehénnel?

Paul: No, gavottot bizonyosan nem táncolok vele.

Madeleine: Milyen szellemes vagy...

De bizonyára tudod, hogy borzasztóan félek az állatoktól... a kutyától, lóól, tehéntől... Én csak a macskát szeretem.

Paul (megrázkódik): Oh, a ravasz állatjal! Ne is említsd ezt a bestiát!

Madeleine (gunyosan): Persze! Csak én mondjam, hogy szeretek valamit!... Én Párisért rajongok, te a falu örömeiért. Én szeretem a macskát, te ki nem állhatod! (Elszontyolodva.) Ez aztán az egyetértő házasság!

Paul (gyorsaa): Én is mondhatnék neked elég esetet, amikor...

Madeleine (közbevág): Csakugyan: falu, erdő, folyó — mindez nagyon szép, de csak nyáron. Hát télen?

Paul (naiv egoizmussal): Télen én vadászni megyek.

tésekor a korona és a kormány közös megállapodása értelmében kikapcsoltattak. Ez a tények logikája. Ehhez nem kell a »Vaterland«-nak és a »Reichspost«-nak semmiféle »jól értesültsége«, vagy misztikus homályból előbugygyanó »kitűnő információja«: ez benne van a szituációban. Amit minden gondolkodó ember tud, ahhoz nem kell külön profécia.

Jegyzők kérelme. Székesfehérvárról jelentik nekünk; A fejérmegyei községi és körjegyzők egyesülete tegnap tartotta rendes évi közgyűlését Szabó Sándor csákvári jegyző elnöklésével. A gyűlésen a központ által a belügyminiszterhez intézendő memorandum részleteit vitatták meg. A közgyűlés főleg azt a passzust kifogásolta, mely egyszersmind a jegyzők régi sérelme is, t. i. hogy a községi jegyzőválasztást megelőzőleg a jelölést csupán a főszolgabíró végzi, aki — szerintük — legtöbbször a protegált embereknek kedvez és így sokszor megtörténhetik, hogy érdemes emberek a pályázatból teljesen kizáratnak. A gyűlés egy része amellett foglalt állást, hogy a jegyzők kinevezése az alispántól függjön, másik része pedig azt óhajtja, hogy a közigazgatási bizottság két tagja küldessék ki a választásokat megelőző jelölésekhez. E tárgyban a Budapesten e hó 8-án tartandó országos gyűlésnek indítványt nyújtanak be.

Az igazságügyi budget.

A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnap délelőtt Széll Kálmán elnöklésével folytatta a költségvetés tárgyalását. Napirenden volt az igazságügyminiszteri és honvédelmi miniszteri tárcsa.

Bizony Ákos előadó részletesen ismertette az igazságügyminisztérium költség előirányzatát.

A kulturharcos kuriai ítélet.

Issekutz Győző: Megállapítható, hogy a bírák automatikus előléptetése nem fedi azon

nagy reményeket, amelyek hozzáfűződtek. Különösen az idősebb bíráknak a hatodik osztályba való bevitelét kéri. Szóváteszi, hogy az anyakönyvek aláírásának megtagadására buzdító beszédért egy lelkészt elítéltek. Kijelenti, hogy a bíró függetlenségét sokkal nagyobb mérvben hordja szíven, semhogy azok ítéleteit nyilvános bírálat tárgyává tenné. De rámutat, hogy a bíróságok e részben kontroverz felfogásokat mutatnak. Oka ennek, hogy az anyakönyvek aláírásának nincs szankciója; a kontroverzia eloszlátását a Kuria döntvényétől reméli. A költségvetést elfogadja.

A börze reform.

Buza Barna: Kéri a kereskedelmi törvény reformját, különösen, hogy pénzügyi intézetek létesítése hatósági engedélyhez erkölcsi és anyagi képesítés igazolásához köthessék. Kéri a börze reformot, mert az az állapot, hogy Magyarországon pénzügyi intézetek szabadon létesíthetők s hogy itt a fedezetlen határidőüzlet szerencsejátéka még mindig szabad, a világszalóit idecsődíti és kompromittálja Magyarországot a világ előtt. Sürgetti az ügyvédi rendtartás reformját, mert a mai nagy tulprodukciónak züllésbe viszi az ügyvédi foglalkozást. A sajtó terén rettenetesek az állapotok, kéri a sajtótörvény mielőbb való beterjesztését.

A miniszter nyilatkozata.

Günther Antal: Nagyon köszöni az elismerő szavakat s igéri, hogy lankadatlanul abban az irányban fog működni, amely eddigi működését jellemzi. Az automatikus előléptetést abban a keretben, amint legutóbb az országos bírói egyesület memorandumában kívánta, az egész vonalon soha és semmi körülmények között nem fogja akceptálni. A bíróságok, különösen a felsőbb fórumokon a maguk életerejét csak helyes szelokció útján vehetik és nem automaticé. Hiszen, ha az automatikus előléptetést az egész vonalon keresztülvennék, akkor

a Kurian bizonyos idő múltán egy automata bíróság ítélkezne. Igaz, hogy ma bizonyos automatikus előléptetés van a VI. és VII. fizetési osztálynál. Itt azonban már a szelekció lép előtérbe a bírói testület kandidációjának igen lelkiismeretes mérlegelése, az egyéni érdem alapján. Ami az ügyészi és vizsgálóbírói funkció függetlenítését illeti, az ügyészeknek adandó direktívák helyett új rendszert léptetett életbe. A miniszter azt óhajtja, hogy az ügyészség ne a kormány utasítását várja, hanem mint magistratuális testület a maga lelkiismeretes jogi meggyőződése szerint végezze feladatát. A tisztán számszerinti felügyeleti ellenőrzést, mely sok esetben igazságtalanságra vezetett, elejtette. A Kuria felemelt ítéletét illetően az a véleménye, hogy sem a pénzügyi bizottság, sem a képviselőház nem az a fórum, a mely egy konkrét ítéletet bírálat tárgyává tehet.

Hogy a Kuria mikor hozzon teljes ülésen döntvényt, azt külön jogszabályok állapítják meg s az eljárásnak ezek szerint kell történnie. A bünyvádi perrendtartás átalakítására vonatkozó munka már a magánjog kodifikációja annyira előrehaladt, hogy pár hónap múlva már az elvi szempontok végleges megállapítása után a szövegezésre kerül a sor. Kiemeli, hogy visszás helyzet az, hogy az ország egész területén más-más magánjog van érvényben, de ezen csak a kodifikáció keresztülvitelével lehet segíteni. A jászberényi törvényszék felállításának elhatározásánál nemcsak az Issekutz által felhozottak voltak mérvadó szervezeti szempontok, tehát teljesen objektív indokok teszik e törvényszék felállítását szükségessé. Ugy az ungvári, mint a jászberényi törvényszék felállításának előmunkálatai már annyira előrehaladtak, hogy a közel jövőben érdemleges intézkedéseket tehet e testületben. A polgári perrendtartás sürgős letárgyalását maga is kérni fogja az igazságügy bizottságtól. A kereskedelmi törvény reformja munkában van. A Buza Barna által felhozott összes bajoknak orvoslása törvényhozási úton nehezen fog menni, mert ezekben egyik nagy tényezőként szerepel a mi publikumunknak egyrésztől hiszékenysége, másrésztől egyesek nyereszkeskedési vágya. Ezeket garanciális intézkedésekkel megakadályozni nem, legfeljebb korlátozni lehet. De ami törvényhozási úton preventive történhetik, azt javaslatba fogja hozni. A törzsdereform is munkában van.

Az ügyvédi foglalkozást *libera professio*-nak tartja, amelynek életgyökerét vágná el a numerus clausus behozatala. Tervezett reformja a visszasságokat meg fogja szüntetni, de arra is gondja lesz, hogy a magyar ügyvédi kart életerős tényezőjévé tegye a magyar közéletnek. A sajtótörvényt már a jövő tavasszal kívánja beterjeszteni. A bizottság a miniszter beszédét megéltjezte és a költségvetése összes teteleit általánosságban és részleteiben felszólalás nélkül elfogadta.

Ugron a honvéd tüzérség és a magyar stílnen egyenruhák visszaillesztése érdekében szólal fel.

Fekkefalussy miniszter megköszöni a képviselőknek a tanúsított érdeklődéseket azonban kijelenti, hogy minden kívánságot még most nem lehet teljesíteni, mert erre nincs elegendő pénz és személyzet.

Ez után a költségvetést úgy általánosságban mint részleteiben elfogadták.

Madeleine: És én?

Paul: Te majd megeszed az elejett vadat.

Madeleine (dühösen): De én utálok a vadhúst.

Paul: Ez nem igaz, hisz mindig rajongtál a fácánpecsenyéért.

Madeleine (ingerülten): Az mindegy! Te talán azt hiszed, akkor is beérem azzal a kicsinyes egzisztenciával, amiben most van részem? Azt hiszed, hogy az év hat hónapjában egyszerűen bezárkózom?

Paul: Már megint kezdted a tullicitálást? Hat hónap egy esztendőben! Hát ki beszél erről? Majd utazni fogunk. Elmegyünk Algirba. Már mint gyerek is kíváncsoktam oda.

Madeleine: Algirba? Tengeren? Soha!

Paul: Hiszen a tengeri ut kevésbé veszedelmes, mint a Boulevardodon a séta.

Madeleine: Inkább hadd préseljenek össze, semhogy elmerüljek! (Izgatottan.) Neked Páris nem tetszik, én meg a falusi életet utálok! Nem vagyok olyan, mint te. Nem vagyok blazirt. Én szeretem a zajos, mozgalmas életet... Valahol falun eltemetkezni, no ehhez nem érzek semmi kedvet!

Paul (szintén ingerülten): No, persze! Mert falun nem lehet a ruhát mutogatni, az uri dítmát játszani, a kedves barátokkal haragoskodni! Ezért kellene a pénz, a tenger pénz! Nem magadnak, hanem másoknak, a világnak! Etéket rendezni, hogy mezitelen válodat mutogathasd és hosszú, uszályos ruhában a terméken végigsuhogj, — ez a te ideálod! A falusi élet — vigye az ördög! Az csak kisembereknek való! (Vállat von.) Csakugyan, ha nem volna olyan szomorú, nevetni szeretnék,

Madeleine (csipősen): Nevetni szeretnél? Nos én... én meg esküszöm neked... érted, esküszöm... mindenre, ami csak szent: ha megvalósítod szándékozdat, akkor... akkor nem megyek veled.

Paul: Hogy? Mi? Nem... Nem...

Madeleine: Nem megyek veled. Párisban maradok.

Paul (tütyöl eg pár taktust, fölkel és felesége elé áll): Szép! Akkor elvállunk!

Hosszu néma csend. Paul zsvartan köhög, Madeleine szintén köhög. Azután megint csend. Kopognak.

Mindketten: Szabad!

Francoiss (izgatottan): Asszonyom... asszonyom találkoztam a boltosunkkal. A házról jött... Azt mondta, hogy a 34908-as szám ütötte meg a főyereményt. Nekünk pedig 34907 a számunk.

Paul: Jó. Most már mehetünk. (Francoise eltűnik.)

Madeleine: Pech!

Paul: De milyen pech!

Olyan szerencsétlen arccal néznek egymásra, hogy mind a ketten elnevetik magukat. Kissé erőltetetten nevetnek.

Madeleine: De most már, ugy-e nem válnak el?

Paul (kiveszi a sorsjegyet a zsebéből, összegyűri és a sarokba dobja): No most az egyszer, de soha többet! (Magához vonja feleségét.) Látod, milyen ostobák voltunk?!

Madeleine: Persze, hogy ostobák, de azért mégis nyertesek vagyunk!

Krajován árverelnek.

A napokban megirtuk, hogy Krajova község lakossága siralmas hangú kérvényben panasolta az alispánnak, miszerint a községi pótdadók miatt a lakosságnak mindenét lefoglalták. A lefoglalást követő végrehajtás a népek teljes pusztulását jelenti, mert megfosztja a gazdákat nemcsak ideai termésétől, de a jövő évitől is. A végrehajtó ugyanis lefoglalta a vetőmagot is, sőt a kenyérkeresethez szükséges igavonó állatokat is. Mindezt szívhez szóló keserves hangon panasolta a lakosság az alispánnak és kérte a végrehajtás felfüggesztését vagy az adósságoknak három részletben való fizetésének megengedését.

A siralmas panasz — úgy látszik — elkésett, mert Krajován pereg a dob s ürülnek a kamarák s lakatlanná válnak az istállók. A végrehajtóknak szigorú parancsuk van, az adót be kell hajtani. És a végrehajtók ezt a parancsot könyörtelenül hajtják végre. Mindent, amit csak lefoglaltak licitálnak el, sőt — tudósításunk szerint — még csak nem is licitálnak, hanem potom áron egymás között adják el. Ez már több áru, mint amennyit a parancs tartalmaz, ez nincs megengedve.

A lakosság tegnap ismét feljajdult s keserves hangú panaszkérvényt adott be az alispánhoz. Most már nem az árverés felfüggesztését kérik, hanem csak azt, hogy ne bánjanak velük oly brutálisan.

A panaszban a lakosság azt adja elő, hogy a végrehajtók még a betevő falatjukat is elhurcolják. Elveszik a gabonát, az igás jószágot és mindazt, amit csak elvihetnek. Az emberek nem tudnak fizetni, a lakosság szegény s így teljesen védetlennél áll a végrehajtókkal szemben.

A panaszban éles színekkel ecsetelik a panaszosok, helyzetük siralmas voltát, melyeken segíteni kívánnak. A kesergő emberek panaszuk fő részét a végrehajtók brutalitására fordítják. Ez ellen kérnek orvoslást. A panaszosok azt állítják, hogy az elhurcolt tárgyakat a végrehajtók nem értékesítik úgy mint ahogy megérik azokat. Ugyanis az elhurcolt tárgyakat maguk között adják el a végrehajtók, természetesen nem lévén árverelő s érteken alul is adják a zálogokat.

A panaszos emberek kérik az alispánt, hogy utasítsa a végrehajtókat, miszerint a jelenlegi eljárását szüntesse be s a jövőben humanusabban járjanak el.

Az alispán ma fog intézkedni ebben az ügyben s nincs kizárva, hogy a hatáskörüket átlépett végrehajtók ellen szigorú vizsgálat fog megindulni.

UJDONSÁGOK.

* **Hoványi Géza itthon.** Közéletünk kiváló vezériféltá: dr. *Hoványi Géza* nevével öt hét óta érdekes külföldi utazást tett s beutazta Egyiptomot, Tunist, Marokkót. A tanulságos afrikai utazásból tegnapelőtt érkeztek haza Nagyváradra.

* **A városok kölcsonkötvény kibocsátási joga.** Békésvármegye értesítette Nagyvárad városát, hogy a vidéki városok részére a kölcsonkötvény kibocsátás engedélyezése s a kötvények bélyeg- és illetékmentessége tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratát hasonló szellemű felirattal pártolja.

* Az állami tisztviselők mozgalma.

A nagyváradai állami tisztviselők lakbérügye most már tény, hogy nem járt olyan elintézés-sel, mint ahogy a körülmények megkívánják, illetőleg ahogy a tisztviselők óhajtották. A jelenlegi mizerábilis lakbéli viszonyok megjavítására már korábban mozgalmat indítottak a tisztviselők és akkor azzal a biztos tudattal szüntették be a mozgalmat, hogy Nagyvárad a II-ik fizetési osztályba jön. Most azonban kitudódott, hogy a 90 százalékos helyekre csakis azok a városok tarthatnak igényt, ahol tüzletvezetőség, hadtestparancsnokság van. — Nagyvárad tehát nem tarthat igényt a javításra. Ez az osztályozás pedig helytelen, mert például Kassán van hadtestparancsnokság és ennek dacára sincs ott olyan lakásdrágaság, mint itt, ahol a hivatalok százai vannak és ahol a tisztviselők száma meghaladja a hadtestparancsnokság tisztjeinek számát. Ezért a tisztviselők ismét mozgalmat indítottak. A mozgalom vezetői *Papp Miklós*, *Makkay Győző* és *Debreczy József* tegnap ebben az ügyben küldöttségileg tisztelegtek *Glac* Antal főispánnál és kérték, hogy a tisztviselők lakbérügye érdekében tegyen lépéseket. *Glac* Antal főispán erre vonatkozólag kijelentette, hogy ő beszélt *Wekerle* miniszterelnökkel, aki csakis a fent elősorolt kellékekkel bíró városoknak adja meg a 90 százalékos lakbér javítást. A főispán mindazonáltal kijelentette, hogy neki meggyőződése az miszerint a fenti kívánalmak mellé még a királyi táblát is odalehet sorolni. Erről előterjesztést fog tenni a miniszterelnök-nél, akitől kérni fogja a tábla alapján a 90 százalékos javítást.

* A jövő évi virilisek névjegyzőke.

Nagyvárad város bíráló választmánya tegnap délután foglalkozott a jövő évi virilisek névjegyzőke ellen beadott felebbezésekkel. *Glac* Antal főispán elnöklete alatt *Miskolczy Barna*, dr. *Várady Zsigmond* és *Istvánffy István* előadó voltak jelen. A beadott felebbezések folytán felvették a virilisek között *Brüder Jenőt*, *Rothbarth Bernátot*, *Klein Sámuel*t, *Salamon Benedek*t, ifj. *Berger Sámuel*t, *Farkas József*t és ifj. *Ullmann Izidort*. A névsorból kimaradtak, mivel választás utján tagjai a törvényhatósági bizottságnak: dr. *Hoványi Géza*, dr. *Adorján Emil*, *Hlatky Endre*, *Ullmann Sándor*, *Frankó Endre*, *Mezey Mihály* és dr. *Hoványi Gyula*. A legutolsó, tehát a 62-ik virilisek között ifj. *Ullmann Izidor*.

* **A tenkei metsző anyakönyvel.** Háboru van Tenkén a zsidó hitközségben. Mint rendesen, úgy itt is a nagy rendtelenség miatt történt a baj. A hitközség ugyanis minden törvényes intézkedés dacára is egy *Friedländer Mór* nevű embert alkalmazott anyakönyvi teendők végzésére, holott ez a *Friedländer* nem képesített rabbi, csak egyszerű metsző. *Friedländer* 1900 év óta van ilyen szabálytalan hivatással felruházva. És ezt a szabálytalanságot most is nem önmaguk veszik észre, hanem a vallás- és közoktatásügyi miniszternek kell észrevenni és pedig az iratoknak egy teljesen más természetű ügyből kifolyólag történt felterjesztése alkalmából. A miniszter tegnap küldte erre vonatkozó intézkedését az alispánhoz. A miniszter kifogásolja és szabályellenesnek tartja, hogy 1900 óta *Friedländer* mint anyakönyvvezető van alkalmazva. Ez mulasztás, mely a hitközség elnökét terheli első sorban. 1900 óta nincs a hitközségnek törvényes anyakönyvvezetője, ez alatt az idő alatt *Friedländer* igen könnyen

teljesíthetett javításokat, melyeket nem ellenőrizvén senki, lehetnek esetleg hamisak is. — Ezért a miniszter tegnap érkezett leiratában elrendeli, hogy a hitközség 1900 évi dr. *Weisz Adolf*, valamint a jelenlegi *Schreier Herman* hitközségi elnökök ellen a vizsgálatot indítsák meg. Vizsgálják meg egyszersmint az anyakönyveket is és ha azokban *Friedländer* javításokat tett, úgy állapítsa meg, vajjon nem hamisak-e azok. A vizsgálatról a miniszter jelentést vár.

* **A szabadiskola előadása.** A Biharvármegyei Népművelési Egyesület szabadiskolájának folyó hó 8-án délután 5 órakor fog kezdődni az első előadása. Mint a múlt évben, az idén is a községi polgári fiúiskola második emeleti zenetermében lesznek az előadások. Előadók lesznek dr. *Kováts S. János*, felső kereskedelmi iskolai igazgató, aki a népköltészetéről, a népdal és népballada sajátágairól fog előadást tartani, továbbá *Varga Gábor*, aki a balkánkérdésről és a vele kapcsolatos politikai eseményekről a berlini kongresszustól kezdve fog beszélni. Jelen lehet minden 16. életévét betöltött egyén díj fizetése nélkül. Látogatójegyeket az előadások megkezdése előtt a terem mellékhelyiségében lehet kapni. A látogatójegyeket a bemenés előtt fel kell mutatni. Nagyváradon, 1908. november 6 án. A szabadiskola elnöksége.

* **Áthelyezés.** *Cserbu János* pancsovai kir. törvényszéki állandó oláh tolmács a nagyváradai kir. törvényszékhez ugyanezen minőségben áthelyeztetett.

* **Elgázolt pályao.** Tegnapelőtt éjjel borzalmas módon lelte halálát egy vasuti alkalmazott az érmelléki vasuti sínparókron. A szerencsétlen ember halálát az alkohol mértéktelen élvezete segítette elő, melynek következtében a vasutra menve ott elesett s a vonat halálra gázolta. Az esetről székelyhidi tudósítónk a következőkben számol be: *Antal János* 32 éves vasuti pályaoer tegnapelőtt délelőtt 11 órakor Székelyhídra ment és ott *Pelbárt Imre* ismerőséhez ment *Imre* napjára. Itt megebédelve délután 2 órakor indult el a székelyhidi állomáshoz, ahol *Koroknay Károly* vasuti munkással *Tanay Béla* állomásfőnöknek huzták le a borát. *Antal* már az ebéd alkalmával is mélyére nézett a pohárnak és a mostani borhuzásnál csak tetőzte illuminált állapotát. Délután 4 órakor indult el az állomásról *Antal* a vasuti sinek mentén az ő állomására, mely a 15. számú őrház volt. Utközben egy pásztor fiúval is találkozott, akivel pár percig évelődött s aztán tovább folytatta útját. A 716—717. szelvények között annyira elálmosodott, hogy a sínparókra feküdt. Délután egynek 6 órakor érkezett ide az *Ermibályfalva* felől jövő 7061. számú teher vonat. A vonatot *Kottán Imre* vezette és a már előrehaladott alkonyat miatt nem vette észre a sineken fekvő embert. A vonat *Antal*nak mindkét lábát levágta minek következtében pár perc múlva beállott a halál. A szerencsétlen emberen még több vonat is keresztül mehetett, mert a hullát csak tegnap reggel 6 órakor találták meg. Az esetről jelentést tettek az ügyészségnek is, mely *Tátray Kálmán* székelyhidi járásbíróat bizta meg a vizsgálat vezetésével.

* **Állami kedvezmény.** A földművelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg *Nagy Ákos* érsemlényi mezőgazdasági szeszőzdéje részére az 1899. évi XLIX. cikkben meghatározott állami kedvezményeket megadta.

* **Halálozás.** Egy derék, szorgalmas nagyváradi iparos: *Bálint János* szabó mester tegnap 53 éves korában elhunyt. Temetése holnap, vasárnap délután 3 órakor lesz a Teleky-utcai 64. számú Oláh György-féle háztól.

* **Halálos játék a villamos vezetékkel.** Tegnap délután életével adózott egy fiatal munkásember könnyelműségének. Ifj. Típanus Demeter 19 éves munkás az ősi püspöki ház közelében a villamos vezeték közelébe férközött és ott egy 5 méter hosszúságú drótnak a végére kódarabot kötött. A követ ezután a villamosdrót vezetékre dobta. Mikor a kő keresztül repült a vezetéken Típanus Demeter a drót két végét össze akarta kötni. A drót már ekkor érintkezett a vezetékkel s levezette az áramot, mely a fiúnak azonnal életét oltotta. A szerencsétlenségnél nyomban megjelent Kemény Ignác és Becsey Ignác, akik intézkedtek, hogy a hulla őrizet alatt maradjon.

* **Itt a hó.** A pár nap óta tartó hideg téli időjárás után tegnap megérkezett a hó. A fehér hópihéek csakhamar elborították a földet. Nem ez volt ugyan az első hó, az ősz óta, de úgy látszik, ez hozza meg az igazi telet. A hőmérő tegnap nagyon közeledett 0 hoz s alig 2—3 fok R. volt a meleg. Így lassanként csak belejövünk a télbe.

* **Egy nagyváradi ifju öngyilkossága.** A losonci rendőrség táviratban értesítette a nagyváradit arról, hogy ott tegnapelőtt egy ismeretlen fiatalember felakasztotta magát és meghalt. A rendőrséghez intézett és O. Gy. aláírású levélben azt írja, hogy apja, *Diószegi János* Temető-utca 12. sz. a. Nagyváradon lakik. A felidézett Diószegi János helyi lakos magánzó elmondta, hogy nevelt fia: *Orsolya Gyula*, 20 éves, nagyváradi születésű kerékgyártó segéd legutóbb Gács községben (Losonc mellett) tartózkodott. Ismét legutóbb augusztusban irt haza.

* **Tűz Toposten.** M.-Csékéről jelenti tudósítónk, hogy tegnapelőtt éjszaka ugy 9—10 óra tájban kigyulladt Szabó Mihály topesti lakos háza a hozzá épített istállóval együtt porrá égett. A kár meghaladja az 1000 koronát, miből csupán 700 korona volt biztosítva. A tűz gyújtogatásból eredt, a tettest nyomozza a csendőrség.

A „PANNONIA” éttermekben
VASÁRNAP, NOVEMBER 8-ÁN
-- délelőtt 10-től 1 óráig --
KATONAZENEKAR.
Este pedig BURA KÁROLY
zenekara hangversenyez.

* **Orteum és mozgófénykép előadások a Nemzeti éttermében.** November hó 15-től minden este a Nemzeti szálloda éttermében orteum-előadások elsőrendű attrakciók 5 nő, 5 férfi addig is naponta mozgófénykép-előadások tognak tartatni. A mai műsorból különösen kiemelendő: Egy utazó társaság lemészárlása az indiánok által; Az Ujpesti betörők; Curiercsi bányakatasztrófa; Pórujárta vámszedők; Pistike csinnyei; Az uraság medvevadászaton stb. Pontos kiszolgálás. Kitűnő konyha. Saját termelt borok. Szabad bemenet. Számos látogatást kér a tulajdonos.

* **Wéber Testvérek** Kabát, Alj és Blous különlegességei nagy választékban megérkeztek. Telefon 684.

* **Mozgófényképek a Korona-kávéházban.** Ma szombat, vasárnap és hétfőn a következő képek lesznek bemutatva: 1. Banditák. 2. Friss levegőt minden áron. 3. Tengerész szerelme. 4. A megtért halála. 5. Fokozatos fúrfang. 6. Pali tanonc évei. 7. Szicília vidéke. 8. Bolgár fejedelem

Budapestre érkezése. 9. Fa ember. — Kezdeté este 9 órakor. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel: *Klein Lajos* kávé.

* **Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Koldus diák.

Vasárnap: délután Gyermek. Este: A hadnagy ur (premier.)

A hadnagy ur. A vasárnap esti bemutatóval Reinhard ötletes tréfái vonulnak fel a Szigligeti színház deszkáira. A hadnagy ur színes, tarka meséjének szövetébe fonta be a vígjátékok kedélyes humoru mestere az 6 eleven derűjét. Ugy, hogyha el is áruljuk. A hadnagy ur meséjét nem lehetünk kifecsegői annak a sok pajzán ötletnek, szellemes szózatának, melyet a különben is érdekes mese átfog, befon, mint a drágaköveket a karkötő aranya. Az operett a katonai bekvártélyozás tarka eseményü miliójében két szerelmes leány (Diósy Nusi és Batizfalvy Elza, kerül a békében sziveket ostromló katonatisztek közé, amiből sok baj keletkezik. Csabay (Toronyi) a hadnagy ur szerelmi regénye fejlik ki a bekvártélyozás idején amibe sok érdekes katonás bohósággal elegyedik Pető hadnagy (Kassay), Tatár Pál gyógyszerész (Gózon) és a jámbor ezredorvos (Beregi) A három felvonáson át szerves egészben fut a pompás mese, amely maga is leköt. A mesét pattogó és igen ütemes zene kíséri. A darabot Kassay rendezi sok ambícióval.

IRODALOM.

Élet öfelsegéhez.

— Miklós Jutka költeményei. —

A »Holnap« poétái közül ime Miklós Jutka önálló kötettel is kilép, mintha jelezni akarná, hogy nem szorult mások támogatására, meg tud állani egyedül is.

Tényleg Miklós Jutka kötetében van, ami eredeti és határozott tehetségre vall. Itt is, ott is kicsillan az eredeti, mint az olvadó hó alól a mező üde zöldje. Nagy kár, hogy az idegen hó takarja a legnagyobb részt. Bizarrságokat tanult el Miklós Jutka a többi holnapistáktól s azokat a különkördéseket, idegen hamis ékszereket valóságos női hiúsággal aggatja poézisára. A kötet címének abszolute semmi köze a tartalmához; csak egy vers van, amely hasonló cím alatt foglalozik ezzel a témával. A versek ismét ciklusokba sorakoznak; a ciklusok címei: »Az élet vára«, »Jégcsucs-hercegnő«, »Orpheus a Balkánon«. Megannyi jól hangzó citraság, amelyeknek azonban ismét semmi közük az alattuk összegyűjtött versekhez. A Jégcsucs-hercegnő ciklust bátran lehetne balkáni Orpheusnak címezni és fordítva s az Élet várából bátran lehetne a Remete csengetyűje, vagy a Betyár kendője.

Ime egy pár versei is mutatóba: »Nemtudomország«, »Földszagu nóta«, Uton Közönyvár felé«. Az én nála is Én, az Isten csak isten s nem tudja, miért imádkoznak, kihez fohászknak a buta emkerek, sokkal okosabb meghemperegni a fűben. Ilyen verseket nem vár az ember fiatal leánytól, hanem besavanyí-

tott aglegény zsurnalisztáktól és epés öregkisasszonyoktól.

Miklós Jutka fiatal leány és költő akar lenni. Nos hát akkor legyen is az; van tehetsége, ne kérjen kölcsön mástól ráncos álarcot; vannak gondolatai, ne tegye azokat csúffá Ady-mussal; a nőiességet, az izlést ne dobja ki az ablakon, mert költészetét a költőiségtől fosztja meg. Szóval az affektáltság helyett forduljon a természetességhez, legyen az, a mi: fiatal, nő és prédalélek és akkor Élet ötelségéhez nem Holnapista-izü fanyar periratot fog intézni, hanem az élet fogja meghozni költészetének az igazi babért, az őszinte elismerést. A mit tiszta szívből kívánunk s a kötet jó oldalából következtetve remélünk is.

TÁVIRATOK.

Készülnek fogadni a szerb trónörökös.

Belgrád, nov. 6. A községtanács kérdésére a Pétervárról vissza érkező trónörökös nagyszerű fogadtatásokban fogják itt részesíteni.

Az osztrák kabinet válsága.

Bécs, Beck báró miniszterelnök a keresztény-szociálista párt tegnapi határozata után vissza fogja utasítani a kormány rekonstrukciójára vonatkozó miszsiót. A német császár elutazása után az egész kormány be fogja adni lemondását. Utódja valószínűleg Bienerth belügyminiszter lesz, föltéve természetesen, hogy sikerülni fog neki a pártokat a maga részére megnyerni.

Angol lap hadseregünkről.

London, nov. 6. A Daily Telegraph katonai munkatársa cikket közöl az osztrák és magyar hadseregről. Több kifogása van a hadsereg ellen, azt mondja, hogy a tisztek már sokkal öregebbek, semhogy háboruban szolgálhatnának.

A francia-német viszály.

Páris, nov. 6. A kamara folyosóján rendkívül izgatottan tárgyalták a német-francia viszályt. Azok a képviselők, akik keleti kerületeket képviselnek, riasztó híreket korpoltáltak. Az izgatottság csak akkor csillapodott némileg, amikor hírül hozták, hogy a két hatalom kormánya keresi a kiegyenlítő formulákat.

Páris, nov. 6. A Temps igen éles hangon támadja Németországot. Azt hiszi, hogy Németország a háboru-hangulat felkeltésével akarja ellensúlyozni azt a kellemetlen hangulatot, a melyet az új német adótörvény-tervezet keített. Óva inti Németországot a háborus megoldástól. Figyelmezteti, hogy szövetséges társát, Ausztriát a Balkánon szorongatják, Oroszország területi kompenzációra vágyik, Anglia hajóhada uralja a németet s így nem észszerű Bülow részéről a háboru provokálása.

Az alsóausztriai választás.

Bécs, nov. 6. A tegnapi alsóausztriai tartománygyűlési választásokon 40 keresztény-

szociálistát, 4 német szabadelvűt, 1 kompromisszumos jelöltet választottak meg. Egy helyen pótválasztás szükséges.

A perzsa alkotmány felfüggesztése.

Teherán, nov. 6. A sah elfogja rendelni a választásokat. A választások csak látszat kedvéért történnek, mert a sah a választások után fel fogja függeszteni az alkotmányt.

A szerb bojkott.

London, november 6. A Standard jelenti Odesszából: Az osztrák és magyar áruknak Szerbiában való bojkottálása folytán Oroszország kivitele Szerbiába rendkívüli mértékben emelkedett. A fekete tengeri és dunai gőzhajózási társaság, melyet az orosz kormány szubvencionál most két hajó helyett hetenként három járat. Az orosz hajózási és kereskedelmi társaság, melynek hajói Odessza és a keleti tengeri kikötők közt közlekednek, hajóit ezen túl Antivariba is küldi.

Tehervonatok összeütközése.

Lippa, november 6. Tegnap este a szomszédos Glogovac községben eddig ismeretlen okból egy tehervonat beleszaladt az állomáson veszteglő néhány teherkocsiba, amelyek ennek következtében megrongálódtak. A mozdonyvezető még idejekorán leugrott a vonatról és így más baj nem történt. A kár jelentéltelen.

Tizenhárom orosz tengernagy nyugdíjban.

Pétervár, nov. 6. Egy cári ukáz 13 tengernagyot, közöttük Stark, Virenius, Selenni, v. Niedermüller tengernagyot magasabb rang egyidejű adományozása mellett nyugalmába helyezte.

TANÜGY.

Tanítók gyűlése. A »Biharvármegyei Általános Tanító Egyesület« választmánya folyó évi november hó 19-én d. e. 9 órakor a Ritoók Zsigmond utcai községi elemi fiúiskolában gyűlést tart. A választmányi gyűlés munkarendje: 1. Elnöki jelentések. 2. A »Gönczy alap.« 3. A könyvtár és a muzeum. 4. Új tagok felvétele. 5. Tagok törlése. 6. Járasköri gyűlések jelentései. 7. Pénztári jelentés. 8. A tanítói szövetkezet. 9. A szalontai és komádi járáskör megalakítása. 10. Indítványok. Nagyvárad, 1908. november 4-én. Nagy Dezső, egyesületi főjegyző. Rátkay József, egyesületi elnök.

Igazságszolgáltatás.

Megrágalmazott megyei tisztviselők.

A keddi éjszaka huzódó monstre-sajtópörben tegnap délelőtt hallgatta ki az esküdtbíró az utolsó tanukat. Ezek közül a legérdekesebb valómást Joannovics Sándor temesmegyei volt alispán, jelenleg belügyminiszteri tanácsos tette, kijelentvén, hogy Baróthy Ferenc lippai főszolgabíró hivatalában nagyon gyenge és hanyag tisztviselő volt, azonban jellemére vonatkozólag nem tapasztalt semmi inkorrekt tényt; Baróthy

főszolgabíró 5 forinttal megvesztegethetőnek sohasem mondotta.

Az utolsó tanuk kihallgatásával eltelt az egész délelőtt.

A délutáni tárgyalás meglepetéssel kezdődött. Tóth Pál vádlott ugyanis a tárgyalás megnyitása után felállt és kijelentette, hogy miután az eddigiekből meggyőződött, hogy jóhiszeműségének áldozatul esett, az inkriminált közleményért bocsánatot kér a sértett főszolgabírótól.

Baróthy főszolgabíró az elnök felszólítására a maga részéről elfogadta a vádlott bocsánatkérésével nyújtott elégtételt és kijelentette, hogy a maga részéről a vádlott megbüntetését nem kívánja.

Ezen nyilatkozatok után az ügyész indítványára és a védő hozzájárulásával folytatta a bíróság a tárgyalást, megeskette Barány János, Barány Jánosné és Szabó Ödön tanukat, majd az iratok felolvasása után a védő tett indítványt a bizonyítás kiegészítése tárgyában, melynek a bíróság részben helyt is adott.

A bizonyító eljárás befejezése után az ügyész és a védő tettek indítványt az esküdttekhez intézendő kérdések tárgyában, mire az elnök a tárgyalást félbeszakította.

A vád- és védésszéd ma került sorra. Itélet csak ma estére várható.

A perrel követelt pályadíj. Említettük már, hogy Braun József joghallgató keresetet indított Erdélyi Miklós színigazgató ellen 500 korona és járulékaik iránt azon a címen, hogy ő pályázott a színigazgató által a nyári szinkörken előadandó bohózatra hirdetett pályázatra s a pályadíjat nem kapta meg, sőt még bírálat alá sem bocsátották művét. — Ebben az ügyben tegnap tartotta az első tárgyalást a járásbíró; Erdélyi ügyvédje útján kijelentette, hogy a pályázatot, melyre Brann a keresetet alapítja, meg sem hirdette, a bohózatot meg sem kapta s az nála nincs. A bíróság elrendelte a legközelebbi tárgyalásra Erdélyinek személyes meghallgatását.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 6.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 6.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. nov. 6.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25

Magyar koronajáradék	— — —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— — —	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— — —	95.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölcsön	— — —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— — —	94.50
Osztrák járadék papírban	— — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— — —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	97.25
Osztrák korona járadék	— — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— — —	730.—
Magyar hitelrészvény	— — —	748.—
London vista	— — —	631.50
Páris vista	— — —	689.50
20 márkás arany	— — —	23.51

NYILTTÉR.

Pick Steiner S.

hegedűművész,

Koller Tóny

udvari operaénekesnő által,

A Kereskedelmi Csarnok

disztermében f. hó 14-én

≡ SZOMBATON ≡

tartandó

hangverseny műsora:

- I. *Mozart A. V.*: 5. sz. Koncert. Hegedűn előadja: *Pick Steiner Soma*.
- II. *Rossini*: Rosini Aria a Sevillai borbély c. operából, előadja *Koller Tóny*, udvari operaénekesnő.
- III. *Zongorajáték. Goldschmied Richard*.
- IV. a) *Ambrosio*; Romancz. b) *Sarasate*: Tarantella, hegedűn előadja: *Pick Steiner Soma*.
- V. a) *Behm A.*: Jean Renand ó francia b) *Strauss*: Reggel. c) *Hinrich*: Hercegnő. Előadja: *Koller Tóny*.
- VI. *Saint Saeux*: Rondó Capriccioso. Hegedűn előadja: *Pick Steiner Soma*.
- VII. a) *Massenet*: Gavotte: a) *Taubert*: Madár az erdőben. c) Van Eyken: Juth győzelmi dala. Előadja: *Koller Tóny*.
- VIII. *Vagner*: Albumblatt *Naches*: Czigánytánc. Hegedűn előadja: *Pick Steiner Soma*. Zongorán kíséri: *Goldschmied Richard* ur.

Kezdeté este fél 9 órakor.

Jegyek: 5, 3 és 2 kor. előjegyezhetők **SEBŐ IMRE** könyv- és papírkereskedésében Rákóczi-ut,

Hirdetéseket

jutányos áron vesz föl
a kiadóhivatal.

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet **7-ik évtársulatába.**

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1908 január 1-én

új 7-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a legméltányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

Magyar királyi államvasutak Igazgatósága.

249.164—CIII. sz.

Zónarendszerű személydij-szabás életbeléptetése.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint a Nagykikinda-Aradi h. é. vasuton a nagykikinda-nyerői vonal megnyitása napján zónarendszerű személydij-szabás lép életbe.

A menetárak a kifüggesztett menetdíj-táblákból kivehetők.

Az új személydij-szabás a magyar királyi államvasutak díjszabáselárusító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) 20 fillérért kapható.

Az igazgatóság,

Vendéglő áthelyezés!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Kurlender házban **14 évig fennálló kóser** vendéglőmet Zöldfa-utca 10 sz. (Dr. Várnai-ház ifj. Weisz Bernát mellé) : : : :

➡ **HELYEZTEM ÁT.** ➡

A n. é. közönség b. pártfogását kérve tisztelettel

GRÓSZ A.

vendéglős.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktárban nagy választékban vannak ^{252.}

ZONGORÁK

és

PIANINO

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Az őszi ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berliner, gyapju és selyem kendők, és escharpok. — Schroll féle sifonok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bélés árak!

Kézimunkák és minden hozzávalók

!! **FELTŰNŐ OLCSÓ ÁRAK** !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

:: **TELEFON 708.** ::

➡ Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok ➡

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A lelegegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

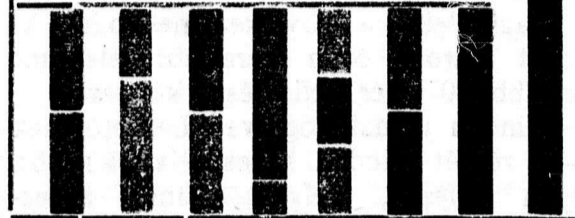
!! Előleges értesítés !!

Benrád Albertmintaéttermei a Fekete Sas bérpala-
tájában NAGYVÁRADON.Tisztelettel értesitem a n. é. kö-
zönséget miszerint 1908. november
hóban pazar fényvel és kényelemmel
berendezett**éttermeimet megnyitom.**Minden törekvéssel azon le-
szek, hogy b. vendégeim legmesszebb
menő kívánalmainak is eleget tehes-
sek. Gondoskodtam magyar és fran-
cia konyháról bel- és külföldi, ugy-
szintén saját termésű borokról s leg-
jobb minőségű kőbányai sörökről,
valamint feltűnést keltő finom ki-
szolgálásról. Ezen itt felsorolt elő-
nyök mellett remélem a n. é. kö-
zönség szíves bizalmát elnyerni.**Benrád Albert** étterem tulajdonos,
a »Fekete-Sas«-ban.**Belépési felhívás a
Polgári takarékos segélyszövetkezet
14-ik évtársulatába.**A »Polgári Takarékos és Segélyszövet-
kezet« 1909. január 1-én új évtársulatot nyit,
mely 156 héten át vagyis 1911 év végéig tart.
Mindenki tetszésszámban szeritlan jegyezhet üz-
letrészeket s minden üzletresz után hetenkint
20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté
után az évtársulat feloszlik s az összes jövede-
lem a résztvevők között felosztatik s mindenki
megkapja a befizetett tőkét a felmerülthaszon-
nal együtt.A szövetkezet célja a takarékoskosságot elő-
mozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben
minden tag heti betétei által önmagának tőkét
gyűjt, mely a heti részletekben való befizetésekdaczára is a takarékpénztári kamatozásnál ma-
gasabb nyereséget hoz és mert min-
den tag az általa befizetett összeg 4% részét
6% os kamatláb mellett minden előleges beje-
lentés nélkül kölcsönkép felveheti.Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-
lapok útján teljesíthetik.A szövetkezetbe való belépés alkalmával
üzletreszenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj
fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már
mindenki megkapja saját nevére irt könyvec-
kéjét.Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, va-
lamint mindazokat, kik az 1909. január 1-től
kezdődő 14-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni,
felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlet-
helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mi-
előbb jelentkezni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1908. november.

**A Polgári Takarékos Segélyszövetkezet
Igazgatósága.**Az évtársulatok befizetéseit vasárnap kivételével a hét bár-
melyik napján eszközölhetők.**A kis-szántói**uradalom parcellázása
folytán úgy az egész
állatállomány, mint az■ összes ■
gazdasági felszerelés
f. hó 18. és 19-én**önkéntes árverésen**

■ fog eladatni ■

**Tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő-
anyag a COAKS.**

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a

— G Á Z - C O A K S —mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal
nehezebben gyul meg.**A Coaks ára jelenleg 5 kor. 20 fill. métermázsánként.**Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor azt a
város belterületén métermázsánként 40 fill. fuvardíjért házhoz szállítjuk
és **beraktározzuk**. — Gázfogyasztóinknak azon kedvezményt nyújtjuk,
hogy őket a téli saison alatt minden körülmények között ellátjuk coakssal.Továbbá felhívjuk a t. közönség figyelmét a hosszas kísérletezés után teljesen
bevált **lefelegő** gázizzólámpára (**Invert-égők**). Ezek **90 liter** gáz-
fogyasztás mellett **100-120 H. gy. rtyafényt** adnak, tehát óránként nem egészen
3 fillérbe kerülnek. A legjobb invertégő üveg nemtűvel felszerelve **kilenc koro-
nába kerül**. **Gáz kandallók, gázfürdőkályhák, gázvasalók, főzők** és
kávépörkölők nálunk beszerezhetők.

Nagyvárad, 1908. október.

Nagyváradai légszeszgyár.Kész gyászruhák
:: raktáron. ::Női kosztümök és
:: blousok. ::**Wéber Testvérek**

■ kész női és gyermek ruha áruhaza Nagyváradon. ■

Rákóczi-ut Bemer-tér sarkán.

**Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női
és gyermekruha áruhaza Wéber Testvérek.****NAGY VÁLASZTÉK!**Kész leányka ruhák és kabátkák, kész
női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó
bevásárlási forrás.**TELEFON 684.****Wéber Testvérek**

Bemer-tér.

Megrendelések 2 nap
- alatt készülnek. -Mérték utáni megren-
delések elfogadtnak.